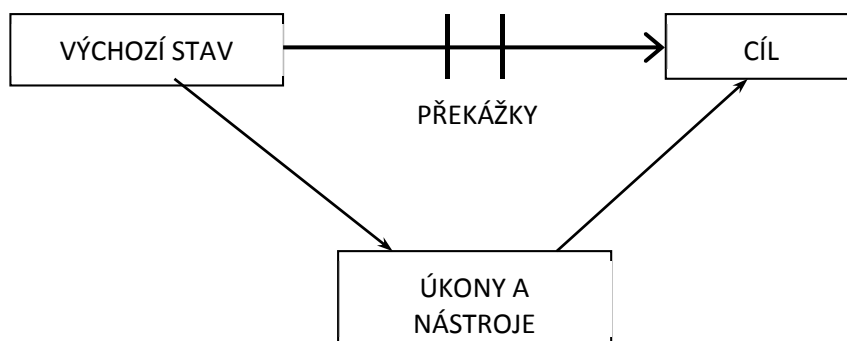

Obrázek 1 Problémová situace

Zdroj: Frensch a Funke, 1995

Například v situaci, kdy má člověk najít nejrychlejší trasu mezi dvěma městy, když má k dispozici silniční mapu s vyznačenými časy jízdy a kalkulačku, jsou podmínkami poskytnuté informace, tedy mapa, na níž není vyznačena žádná trasa, a cílovým stavem je požadovaná odpověď, tedy určení nejrychlejší trasy. Přípustné činnosti (úkony) jsou výběr možné trasy, vypočítání jejího celkového času a porovnání s časy jiných tras. Nástroj (kalkulačka) slouží jako pomůcka pro sčítání časů.

ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

V souladu s výše uvedenou definicí problému vymezuje Mayer (1990) řešení problémů jako kognitivní procesy zaměřené na přeměnu daného stavu na cílový stav v situaci, kdy postup řešení není zřejmý. Tato definice je mezi odborníky na řešení problémů běžně přijímána (viz např. Klieme, 2004; Mayer a Wittrock, 2006; Reeff et al., 2006).

SCHOPNOST ŘEŠIT PROBLÉMY

Definice schopnosti řešit problémy v šetření PISA 2012 vychází z těchto obecně uznávaných definic problému a řešení problémů. Schopnost řešit problémy je v šetření PISA 2012 vymezena takto:

Schopnost řešit problémy představuje to, že jednotlivec využívá své kognitivní dovednosti k porozumění problémové situaci a k jejímu vyřešení v případě, že způsob řešení není bezprostředně zřejmý. Její součástí je i ochota jednotlivce zabývat se takovými situacemi, aby mohl jako konstruktivní a přemýšlivý občan rozvinout vlastní potenciál.

První věta této definice je téměř identická s první částí definice použité v šetření PISA 2003.³ Avšak zatímco definice z roku 2003 zahrnovala pouze kognitivní rozměr a zdůrazňovala především mezioborovou podstatu hodnocení, v roce 2012 byla do definice v souladu s tím, jak OECD definuje schopnosti (OECD, 2003b), zařazena také emocionální složka.

³ „Řešení problémových úloh představuje schopnost jednotlivce využívat kognitivní procesy k řešení reálných mezipředmětových situací, v nichž není okamžitě zřejmý způsob řešení a které ani typem gramotnosti ani obsahem nespádají pouze do oblasti matematiky, přírodních věd nebo čtení.“ (OECD, 2003a, s. 156, český překlad dostupný na <http://www.csicr.cz/getattachment/cz/O-nas/Mezinarodni-setreni-archiv/PISA/PISA-2003/Koncepce-reseni-problemovych-uloh-publikace.pdf>).